

■ Кінакрокі

АЙЦІШНІК, СЕЛЬСКІЯ ДАКТАРЫ І МАРЫ АБ ЕЎРАБАЧАННІ

У пракат хутка выходзіць новы беларускі фільм ад аўтара працягу «Белых рос»

канні і адчуць эмацыянальную напружанасць.

Павінны па азначэнні — згодна са схемай, па якой аўтары ствараюць фільм, — але праблема ў тым, што жаданія эмоцыяў працы «У асабістую прастору ўваход забаронены» выклікаць не здольная. Мы бачым і разумеем драматургічную структуру, за кошт чаго павінна трымацца інтрыга, дзе глядач мусіць дасягнуць піку суперажыванняў, а сэрца — спагадліва ёкнуць. Карацей, зразумела, якога эфекту хоча дасягнуць рэжысёр, але ўсё гэта не працуе з-за, па-першае, тэхнічных момантаў, па-другое, сцэнарыя, па-трэцяе, сэнсу таго, што тут адбываецца і агучваецца.

Дрэнны гук з'ядае важкую частку дыялогаў, не хапае фонавых шумоў, дзейнічаюць тут не героі, а тыпажы, мантаж зроблены быццам спехам, для эмоцый глядача не хапае канцэнтрацыі на эмоцыях персанажаў, хоць праз буйныя планы, дынаміка дазваляе засумаваць, калі не заснуць.

Дарэчы, у сюжэце задзейнічаны яшчэ дзве пары: мясцова доктарка з малодшым за яе фельчарам, што пачынае сваю кар'еру ў медыцыне, і дачка ўладальніка кавярні з іх работнікам, што хоча «прадзюсаваць» дзяўчыну, каб тая трапіла на Еўрабачанне. Не трэба казаць, што гісторыі ўсіх трох пар, нягледзячы на перыпетыі, скончацца хэпі-эндам. Але што гэта за перыпетыі, дзе матывацыя асобных дзеянняў, чаму ўсё так ненаатуральна фарсіруецца?

Напэўна, праз жаданне галоўнага героя ўсё кінуць з-за двух працэнтаў, на якія не даварочваецца дула танка ў камп'ютарнай гульні, павінен быў быць створаны пэўны абсурд, але эстэтыка абсурду ніяк не ўпісваецца ў сентыментальны перажыванні Макса з-за таго, што ў дзеянстве ён не выратаваў дзяўчынку ад хулігану. Значыць, сцэнарысты ставяцца да гэтай псіхалагічнай траўмы сур'эзна, але ў стужцы яна выглядае карыкатурна, надумана, нарэшце перапракранаўча.

Непераканаўчасць — якасць карціны «У асабістую прастору ўваход забаронены» ў цэлым. Я гатова прымаць

законы існавання ўнутры таго ці іншага фільма, але яны для гэтага павінны быць доказнымі, выразнымі, звязанымі паміж сабой. Тут жа большасць падзей выклікае пытанні: чаму ўладальнік кавярні забараняе свайму работніку мець стасункі са сваёй дачкой (варта было даць намёк, якім крытэрыям гэты хлопец не адпавядае), як доктар ставіцца да свайго малодшага калегі і ці варта ўспрымаць секс паміж імі як нешта сур'эзнае (і чаму доктар псіхуе), што затрымлівае гэту жыццярэадасную дзяўчыну ў белай сукенцы на прыпынку так надоўга. Канешне, кожная сцэна быццам упісваецца ў больш шырокі кантэкст і стварае перыпетыі, каханне і «іскрамётныя» жарты, але кожнай пажадана мець пад сабой сэнсавае падмурак.

Гумар карціны заслугоўвае асобнай увагі. Дзіўна, што за смешнае ўсё яшчэ падаецца, калі нехта некага памылкова прымае за гомасексуаліста, яшчэ і баіцца агучыць гэта слова. Альбо рухі чалавека, які хоча ў прыбіральню. Ці сітуацыя, калі фельчар не можа памерыць ціск, таму што «пацыент» не супакойваецца. Над усім гэтым глядач быццам павінен смяяцца, але камедыя не адбываецца, таму што кожнай сцэне не хапае пэўных інгрэдыентаў — альбо адпаведнага выканання, альбо актуальнасці, альбо самой гумарыстычнай асновы.

У гумарыстычным складніку, як і ва ўсёй карціне, бачны ўплыў гатовых трафарэтаў. Трэці фільм падобна «Белым росам» і «Салодкаму развітанню

Веры», карыстаецца запазычанымі формамі, спрабуючы адаптаваць іх пад сваё кіно, але атрымліваецца звычайны набор штампаў — прычым з не лепшых першакрыніц — з рванымі паміж сабой сувязямі.

Мяркуючы па трох прагледжаных фільмах Аляксандры Бутар, я бачу толькі жаданне здымаць кіно, а жадання спасцігнуць спосабы яго здымаць, а тым больш яго магію і здольнасці кінамовы пакуль не відаць.

Трэба прызнаць, рамантыка, жарты і «соплі» ў кінатэатры нам — глядачам сапраўды патрэбны, але патрэбны і трывала драматургічная база, пераканаўчасць, свабода ад шаблонаў, упэўненая акцёрская гульня, добры гук. Калі масавага прадукту беларускаму кінематографу не стае, асабліва шкада, калі гэту нішу прадстаўляюць няўпэўненыя прэтэнзіі на вялікае кіно. Ці здольна «Асабістая прастора» вярнуць глядача беларускім фільмам? Хіба што даказаць, што сферай яго інтарэсаў можа быць сучасны свет (бо большасць гэтага ўсё яшчэ не ведае).

Але ўбачыць фільм я б усё ж раіла тым, каго зацікаваць наступныя аргументы: папершае, гэта поўнаметражны незалежны беларускі фільм, у якім мы можам убачыць знакі свайго асяроддзя, а па-другое, гэта лёгкая камедыя пра каханне, разам з якой можна калі не пасмяяцца і натхніцца, то хоць бы правесці ненапружаны вечар.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ

■ Выстаўка

ДЫНАСТЫЯ: ПА-ЗА БЕЛЫМ І ШЭРЫМ

СВЯТЛО
АД СЯМ'І ІВАНОВЫХ

Мастацкае асяроддзе Мінска дазваляе не губляць святло настрой: у галерэі «Арцель» пачала работу выстаўка жывапісу Рыгора, Наталлі, Галіны і Дар'і ІВАНОВЫХ «Святло Раства».

Праект размеркаваны па дзвюх залах выставачнай прасторы. Спачатку вы трапіце ў казачную атмасферу белай залы, дзе прадстаўлены мастацкія кампазіцыі Наталлі, Галіны і Дар'і Івановых. Наталля стварае паэтычныя і ўзнёслыя мастацкія творы. Яе работы, нібыта чароўныя сны, у якіх ты можаш затрымацца нават пасля прагляду выстаўкі. Мастачка абуджае ў чалавеку ўнутранае дзіця, у якім жыве творчы пачатак.

Творы дзяўчат Галіны і Дар'і зусім іншыя. Маладыя аўтаркі больш засяроджваюцца на рэальнасці. Але праз сваю творчасць яны імкнуцца патрапіць у свет нерэальны, чароўны, загадкавы, які існуе паралельна з нашым. Дзяўчаты шукаюць для сябе новыя эмоцыі і дзеляцца імі з публікай.

Пасля рамантычнай жаночай мастацкай часткі глядач трапляе ў абсалютна адрозную ад папярэдняй шэрую залу, дзе прадстаўлены «калядныя» абстрактныя Рыгора Іванова. Тут па-іншаму пабудаваны колеравы шэраг: здаецца, мастак стварыў вокны, дзе бачыш асобнае жыццё. Прастора для фантазіі вольная. Кожнае акно — шанец адкрыць для сябе дзень па-новаму, адчуць патак энергіі альбо вярнуцца ў нейкі прыемны момант жыцця.

Пры тым, што ўсе мастакі пазіцыянуюць сябе незалежнымі адзін ад аднаго творцамі, агульныя рысы ў іх творчасці можна заўважыць. Магчыма, таму, што кожны з іх імкнецца ўнесці пачуццё радасці, захаваць мяккасць твораў. Усе Івановы на-

паўняюць прастору палатна і сонцам, і сусветам, і багатай палітрай станоўчых эмоцый.

Выстаўкай «Святло Раства» галерэя «Арцель» адкрыла вялікую серыю праектаў «Знакамітыя мастацкія дынастыі Беларусі», якая будзе накіравана на вывучэнне патэнцыялу сямейнай творчасці ў краіне. Па словах мастацтвазнаўцы Наталлі Сяліцкай, такі праект быў патрэбны даўно: каб зразумець, якім чынам будуюцца адносіны ў творчых сем'ях, і як мастакі прымудраюцца не капіраваць адзін аднаго. Праект Івановых «Святло Раства» стаў першым у гэтай серыі менавіта таму, што гэтая дынастыя жадае і ўмее ствараць свята не толькі для сябе, але і для людзей, якія цікавяцца мастацтвам.

Вікторыя АСКЕРА

■ Нотны радок

У ТЫМ ГОРАДЗЕ...

Мелодыя-малітва як памяць пра злачыніствы супраць чалавека

У дзень, калі ва ўсім свеце згадваюць ахвяр Халакосту, у Беларусі адбудзецца асаблівы канцэрт: Музычная капэла «Санорус» прадставіць праграму «Кадзіш». У канцэртнай зале «Верхні горад» збяруцца былыя вязні канцлагераў, тыя, хто пацярпеў ад генацыду, члены Беларускага таварыства «Узаемаразуменне і прымірэнне», прадстаўнікі пасольстваў Ізраіля, Польшчы, Францыі. Канцэрт адбудзецца пры падтрымцы пасольства Германіі ў Беларусі.

Прагучыць музыка замежных і беларускіх кампазітараў, якая так ці інакш звязана з падзеямі, пра якія ўспамінае ўвесь свет. Менавіта 27 студзеня саветкімі войскамі быў вызвалены канцэнтрацыйны лагер «Асвенцім» і адкрылася жудасная праўда пра нянавісць на нацыянальнай глебе, праз якую была створана цэлая сістэма знішчэння людзей. Гэта закрунула і нашы землі, дзе падчас Другой сусветнай вайны знішчаліся насельнікі яўрэйскіх гета, а шмат хто таксама трапіў у лагеры смерці. Успомніць ахвяр антысемітызму, сенафобіі і нецярпімасці прапануюць канцэрт-памяць, арганізаваным аркестрам і хорам заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь «Музычная капэла «Санорус» Мінскай вобласці» пад кіраўніцтвам Аляксандра Хумалы. Малады дырыжор, выхаванец беларускай музычнай школы, які ўдасканальваў сябе ў Ротэрдамскай кансерватарыі, быў адзначаны на міжнародных конкурсах, цяпер імкнецца

працаваць на радзіме ярка, ствараючы адметныя праграмы. І ў гэтым канцэрте ён сабраў выдатных салістаў, лаўрэатаў міжнародных конкурсаў: скрыпачоў Ксенію Бельцокову і Аксану Герасіменак, Аляксандра Іванова (альт), Ірыну Кучынскую (сапрана). Удзельнічае і народны артыст Беларусі Уладзімір Пятроў.

Назву праграма дала сумная яўрэйская песня-малітва, што мае назву «Кадзіш». Яе апрацаваў французскі кампазітар Марыс Равэль у пачатку XX стагоддзя. Мелодыя, што сучае, адкрывае сэрца для любові. Малітоўны настрой са зваротам да Бога акрамя гэтай песні адлюстраванаў нямецкі кампазітар Макс Брух — прагучыць яго твор «Кол Нідрэі». Музыка французскага кампазітара Франсіса Пуленка, які перажыў дзве сусветныя вайны, звяртаецца да людзей: прагучыць урываак з кантаты «Твар чалавечы».

Чакаюцца прэм'еры для Беларусі: упершыню ў нас прагучыць твор нямецкага кампазітара Арнольда Шэнберга «Ацалелы з Варшавы» і «Спакойная ноч» польскага кампазітара Хенрыка Мікалая Гурэцкага.

У такім канцэрте немагчыма было абмінуць мелодыі амерыканскага кампазітара Джона Уільямса з кінафільма «Спіс Шындрлера». Таксама як і творы беларускіх кампазітараў: прагучыць арыя для скрыпкі і аркестра Льва Абеліёвіча і «Не той горад» Вольгі Подгайскай. У нас свае асобы ў музыцы з асаблівым адчуваннем гэтай тэмы. Таксама як ёсць і свае гісторыі памяці тых падзей.

Марыя АСПЕНКА